ער שאַנעוועט זיינע אויערען

פרוי מירעל: — מיר איז א חידוש, וואָס אייער מאַן טוט גאָר ניט פּטור צו ווערען פון זיין טויבקייט. איך הער דאָך, אז דאָס קען מען היינט שוין אויסקורירן.

פרוי צירעל: — איך ווייס, אָבער מיין מאַן האָט באַשלאָסען צו וואַרטען מיט דער קוראַציע, ביז אַלע אונזערע טעכטער וועלען פאַרטיג ווערען מיט'ן לערנען זיך צו שפּילען פּיאַנאָ.

ער ווייסט זיין ווערטה

שרייבער: — וויפיעל וועט איהר מיר צאָהלען פאַר מיין מיטאַרבייטען אין אייער צייטונג?

רעדאַקטאָר: — האָט ניט קיין מורא, איך וועל אייך ניט קריוודען. איך וועל אייך צאָהלען אַזוי פיעל וויפיעל אייער אַרבייט וועט ווערטה זיין.

שרייבער (מורמעלט מיט א האַלבע קול): — דאָס איז צו ווייניג, מיט אַזעלכע שכירות קען איך ניט לעבען.

שפּאַסען און פּאַסירונגען

— פון — יהושע זינגער

נאָכדעם ווי איזידאָר דער בוטשער האָט מיט זיין לערערנעם סטראַפּ, גוט אריינגעצימבעלט זיין קליינעם סעמי'ן אין הינטער־הלק, האָט זיך זיין כעס אביסעל אָפּגעקיהלט, און ער רופט זיך אָן צו איהם:

"דו ווייסט, מיין קינד, די שמיץ מהוען מיר פונקט אַזוי וועה ווי "דיר."

קליינער סעמי: "יעס, פּאַ. אָבער ניט אין דעם זעלבען פּלאַץ."

* * *

"עס זיינען דאָ צוויי צייטען אין מענשענס לעבען, ווען א מאַן פאַרשטעהט זיך ניט אויף פרויען."

"איז עס אַזוי? וועלכע צוויי צייטען זענען דאָס?

"פאַר דער חתונה און נאָך דער חתונה."

* * *

די גרויסע שטאַטסמענער אין ענגלאַנד זיינען גוט באַקאַנט מיט אַלע פראַגען, וואָס באַרירען דער גאַנצער ענגלישער אימפּעריע, שרייבט א קאַנאַדער פּאָליטיקער.

די פראַגען וויסען זיי טאַקי, אָבער זיי קענען ניט געבען קיין ענטפערס אויף זיי.

* * *

איך האָב געהאַט א פריינד, איזידאָר גאָלדשטיין, איז ער געווען זעהר א רייכער און זעהר א קאַרגער. ניט ער האָט געוואָלט חתונה האָבען, און ניט ער האָט געוואָלט קויפען א קאַר.

איז ער אוועקגעפאָהרען אין האַמילטאָן אין זיך דאָרטען באַזעצען.

ווייזט אויס אז האַמילטאָן איז זעהר א מזל'דיגע שטאָדט, ווייל איך האָב באַקומען א גרוס, אז מיין פריינד האָט דאָרט אי חתונה געהאַט, אי געקויפט א שטאָטע, נייע קאַר.

טרעף איך איהם אָן אין מאַראַנטאָ, רוף איך אויס: "האַלאָ, איזידאָר! ווי געהסטו עפּעס אָן מיט דיין נייער קאַר?"

"ניט גוט", זאָגט ער, "זי מאַכט מיר אָן עקספּענסעס, און נעהמט אוועק מיין נאַנצע צייט."

"נו, און ווי איז מיט דיין נייער פרוי?"

"אויך דאָס זעלבע."

* * *

נעוואוינהייט איז א צווייטע נאַטור.

מען האָט היינטיגען דינסטאָג געבראַכט אין פּאַלים־קאָורט צוויי גנבים. איז גראַדע דער פּאָליס־פּאַטאָגראַפער, וועלכער פּאַטאָגראַפירט אימער די פריזאָנערס ניט געוועזן. האָט מען געדרופען א אידישען פּאַטאָגראַפער פון קוויק סטריט, דער פּאַטאָגראַפער האָט אוועקגעשטעלט ביידע פריזאָנערס איינער לעבען אנדער רעכן, און נאָכדעם ער האָט איינגעוואָרפענע די קאַמעראַ האָט ער אַרויסגערוקט זיין קאָפּ פון אונטערן שוואַרצען דעקטוך און אויסגעשריען:

"פליען, מאַכט א פרעהליכע מינע!"

* * *

"האָט מיין פרוי געגעבען אויף אייער סאָסייטי־באַנקעט?"

"איך קען ניט אייער פרוי. נאָר עפּעס א פעטע ליידי, וואָס איז געקומען אַלס דעלעגאַטקע פון אייער ליידיס־אוקזיליערי האָט זיך אויפגעשטעלט און געזאָגט: מיינע הערען און דאַמען! איך האָב ניט גענוג קיין ווערטער צו אויסדריקען מיינע געפיהלען . . ."

"דאַן איז עס ניט מיין פרוי!"

* * *

פּיאַנאָ טיטשער (צו איהר שילערין): וואָס איז לויט דיין מיינונג, בעסי האַר־לינג די הויפּט וויכטיגע זאַך אין דער פּיאַנאָ?

שילערין: צאָהלען די וועכענטלי־כע פיימענטס.

* * *

עס איז היינטיגע צייטען לייכטער צו געפינען א נאָדעל אין א וואַגען היי, אייער א נאָדעל אין א פרוי'ס האַנט.

* * *

צוויי מענשען קענען לעבען פאַר די זעלבע געלד, וואָס עס געהט אוועק ביי איינעם.

דאָס הייסט, ניט זיי קענען זיי מוזען נעבאַך.

* * *

מיסעס גאָלדבלאַט, פּרעזידענטקע פון אונזער ליידיס אוקזיליערי זאָגט: א מאַרנע זאַך מיט די מענער! איסער ווען איהר ווילט, אז זיי זאָלען קומען אהיים שפּעט, קומען זיי גראַדע דאַמאָלסט פריה!

* * *

די מוטער איז אריין מיט איהר קלוי־נער ראַזע'לען אין סטאָר, קויפען א דאָל. אין וועלכע דאָל מען האָט איהר געוויזען איז איהר ניט געווען געפעלען.

די מוטער איז אַרויס פון געדולד, און אויסגערופען:

"הער נאָר, ראַזעלע: א סליפּינג־דאָל ווילסטו ניט; א מאַמע־דאָל ווילסטו ניט, איז וואָס פאַר א דאָל ווילסטו יאָ?"

"איך ווייל א צווילינג!" האָט ראַזע־לע געענטפערט.

* * *

"וואָס הייסט אַן עהרליכע מיידעל?"

"אַן עהרליכע מיידעל הייסט, אז מען גיט איהר א קוש גיט זי גלייך אָפּ."

* * *

א רייכער אידישער מענער־קליידער מאַנופעקטשורער האָט אָנגעהויבען פיהר־לען, אז די עלטער באַדערט איהם אביס־סעל אונטער. עס איז עפּעס ניט מעהר ווי אמאָל. ער איז אוועק צו א באַריהמ־טען דאָקטאָר, און פאַרלאַנגט, אז ער זאָל איהם געבען עפּעס א טאַניק. וואָס זאָל איהם שטאַרקען און אויפפריסקען.

דער גרויסער דאָקטאָר האָט זיין פּאַ־ציענט נאָר ניט באַקטראַכט, אפילו ניט צוגעשטעלט זיין טרייבעל צום האַרץ, נאָר ער האָט איהם ערקלעהרט, אַז די הויפּט זאַך פון דער מענשליכער געביידע, און פון דער גאַנצער וועלטליכער גע־ביידע איז פאַרשטעלונגס־קראַפט. דו געה אהיים און פאַרגעס זיך אָן אַלעס.

איזידאָר: — איך קען ניט אייער פרוי. נאָר עפּעס א פעטע ליידי, וואָס איז געקומען אַלס דעלעגאַטקע פון אייער ליידיס־אוקזיליערי האָט זיך אויפגעשטעלט און געזאָגט: מיינע הערען און דאַמען! איך האָב ניט גענוג קיין ווערטער צו אויסדריקען מיינע געפיהלען . . ."

"דאַן איז עס ניט מיין פרוי!"

* * *

פּיאַנאָ טיטשער (צו איהר שילערין): וואָס איז לויט דיין מיינונג, בעסי האַר־לינג די הויפּט וויכטיגע זאַך אין דער פּיאַנאָ?

"וואָס איז דער טשעק, מיסטער?"

פרעגט דער דאָקטאָר.

"אָה, דעם טשעק? וועל, אַזוי ווי די הויפּט זאַך פון דער מענשליכער גע־ביידע, און פון דער וועלטליכער גע־ביידע איז פאַרשטעלונגס־קראַפט, טאָ שטעלט זיך פאָר, אז איך האָב אייך שוין מיין טשעק געגעבען!"

* * *

מר. א. וו. ראָזענפעלד פון האַמילטאָן שרייבט:

חשובער רעדאַקטאָר: —

איך וויל וויסען:

(1) וואָס מאַכט צוגעהן גאָלד.
(2) וואָס מאַכט צוגעהן זילבער.
(3) וואָס מאַכט צוגעהן קופּער.

זענט איהר עס אין שטאַנד מיר צו ערקלעהרען?

א שאַלה אביסעל, אויב מיר זענען אין שטאַנד!

(1) חתונה האָבען.
(2) חתונה האָבען.
(3) חתונה האָבען.

מיר ווילען וויסען

פון וואָס ארט איך ווער

וויפיעל "ציוניסטען" געפינען זיך צווישען די 93 דעלעגאַטען און 20 "סאַב־סטיטוס", וועלכע זענען דערוועהלט גע־וואָרען אין טאָראָנטאָ צו דער ציוניסטי־שער קאָנווענשאָן אין מאָנטרעאָל?

* * *

ווער האָט פאַראורזאַכט די געזאָלין־טריקענעש אין טאָראָנטאָ דעם ערשטען יאָנואַר, ווען זעקס אויטאָמאָבילען האָבען געמוזט בלייבען שטעהן טרוקען אַרום א קאַמיטע רום פון אַן אָלדערמאַן קאַנדידאַט אויף קאָלעדזש סטריט און האָבען ניט גע־קענט אַרויסברייגען די נויטיגע הונדערט שטימען?

* * *

פאַרוואָס האָבען אַלע כלבים אַזוי שנעל פאַרלאָזען "מאָפּסיק'ן" אין זיינע טרויער טעג?

* * *

וויפיעל פלעשלאַך "וואַרימע וואַסער" האָבען די ברידער פון דער קעלצער סיק בענעפיט סאָסייטי אויסגעטרונקען ביי זייער באַנקעט אין קינג עדוואַרד האָטעל?

* * *

מיט וואָס איז דער קעלצער סאָסיי־טי "לייכטער" געוואָרען ווען זיי האָבען גענעבען זייער געוועזענעם וויצע־פּרעזי־דענט א לייכטער?

וועלכע גמרא, און מיט וועלכע תלמידים און תלמידות וועט דער געוועזע־נער גמרא מלמד פון תלמוד תורה עין חיים לערנען אין ווער העער?

* * *

ווען און מיט וועלכער "טריין" זע־נען די געוועזענע "סטאָרס" פון סטעג־דערד טעאַטער אויעקגעפאָהרען פון טאָ־ראָנטאָ? אידען וועלכע זענען שוין לאַנג אין טעאַטער ניט געווען ווילען עס ווי־סען...

אידען! וואו איז "טשאַרלי"? האָט רחמנות, לאָזט אונז וויסען, וואו איז ער אהיינגעקומען, זייט מען האָט איהם אַרוס־טערגעוואָרפען פון פּרעזידענט אמט?

* * *

וואו איז ערגעץ אהיינגעקומען דער פּראָפעסאָר, רעדנער, אַראַטאָר, לעקטאָר, פּ ר ע ס ע ר, ער לעבט נאָך?

ווען איז געווען דער קאַמפּיין קאַ־סירער פון דעם אָלדערמאַן קאַנדידאַט אויף קאָלעדזש סטריט?

* * *

ווען פאָהרט "דער איר" נאָך אַטאַ־וואַ הייסען דעם פּרעמיער מען זאָל פאַר־ברענען דעם "זשורנאל"?

א געהיימער אינטערוויו מיט איטשעמייערין

פון א שמייכלער.

געטראָפען האָב איך איטשע־מייער'ן שטאַרק פאַרטיפט צווישען קאַסטענס מיט לייזינע פלעשלאַך כמלך בגדוד, ווי סמאָ־לע אין פעדערען. ווען איך האָב איהם געגעבען א שטעל־אָפּ מיט א פראַגע

— רעב איטשע־מייער, צו וואָס טויג אייך די גאַנצע חתונה פון סאַרטירען און איבערסאַרטירען, דאָס זענען דאָך פלעש־לאַך און לייזינע דערצו, א מער וואַרפט זיי אַלע אריין אין קאַסטען און א סוף?

— כע, כע, כע, האָט זיך איטשע־מייער צולאַכט מיט זיין דריבינקען גע־לעכטערעל, — דו ביזט אפשר א גוטער שרייבער, אָבער א גאַנץ שלעכטער "באַ־טעל דיילער". פאַרשעהטסט, מיט באַ־טעלס איז ווי להבדיל אלף הבדלות מיט פּאָליטישענס. מען דאַרף זיי אויססאַר־טירען ווי געהערציג אום מען זאָל זיי דער־קענען. צו ווענטען צו וועלכער קאַטעגאָריע זיי באַלאַנגען. דער אונטערשייד איז נאָר דער, וואָס א פלעשעל וועלכע זי זאָל ניט זיין, ווען מען וואַשט עס אויס מיט וואַ־סער ווערט עס ריין, און א פּאָליטישען איז וויפיעל דו זאָלסט איהם ניט וואַשען, רייניגען און שייערען, בלייבט ער ווי ער איז, פאַסקודנע און מיט א ריח...

— קוק זיך צו, דו גרויסער שרייבער מיינער, זעהסט אַט דאָס פלאַש, עס איז מיט א בייבעל, דאָס העלזעל זעהט זיך כמעט נאָר ניט אַרויס, סיידען עס הענגט נאָך א לייבעל ווי א טאַג, אויפ'ן קעפּעל איז א אויסטערליש קאַפּעליושעל, אָבער באַמערק ווי דאָס קעפּעל איז קליין, דער־פאַר איז דאָס מויל גרויס און די ברייט פון האַלז, און ען עס אריינגיסען, ברי־דערצו, און עס איז א שרעק, הויפּטזאַך־ליך אלקאָהאָל.

— לויט'ן אויסקוק קענסטו זיך דער־שרעקען, און דו'ס מיינען, אז עס איז גאָט ווייסט וואָס סקען אריינברייגגען א פאַרטשון, אַט דאָ, חכם מיינער, איז דער בלאַף. עס איז בלאַף פון אַנהויב ביז'ן סוף. אויפ'ן קוק קענסטו מיינען, אז מען מעג עס אפילו צום מלכות אין אטאוואַ שיקען, אין אמת'ן אָבער איז עס קיי און שפּיי און עס איז קיין פּוילישע זלאָטע ניט ווערט.

— דאָס איז פון יענע פלעשלאַך, וועל־כע קאַטשען זיך טאָ טאָהער טאָ טאָהין, בוקען זיך און נויגען זיך, כאַפּען דאָס היטעלע אַרונטער פאַר יעדען ערל, אַזוי אז מען ווייסט ניט ווער דאָס איז: א קערטייקער אין פאַרלאַמענט, א סטריט־קלינער, א פּאָליסמאַן, צי גאָר דער "גאָר־בעדזש מען".

— ניט דאָס טויג צו קידוש און ניט צו הבדלה. דאָס הייסט, ניט צו אונז און ניט צו זיי, ביי אונז שטעקט זיך דאָס אויבן־אַן און קען ערגעץ ניט דערגריי־כען, און "דאַרטען", ביי זיי וואָלט ער זיך אפשר יא דערשטופּט, ווייסט מען ניט וואָס דאָס וויל, מען קען עס ניט פאַר־שטעהן.

— אויפ'ן אויסקוק איז דאָס גרוי, וויל איך דערפאַר זיך דערמיט אין גאַנצען ניט פּאַששקען, וויל עס אפילו ניט וואַשען. פריהער האָט מען עס אַרויסגעוואָרפען פון ערגעץ אַנדערש און אריינגעוואָרפען צו מיר, און איך וואַרף עס אַרויס אין יאַרד, עס זאָל געהן אין גלאָז פעקטאָרי עס אי־בערצושמעלצען, אפשר וועט פון דעם עפּעס אַרויסקומען.

— טפּי זאָל עס ווערען!

— זעהסט, גרויסער קנאַפּער מיינער, אַט דאָס פלעשעל, ס'איז שוואַרץ, מען קען אין דעם ניט אַריינקוקען, שמעציג איז עס ווי דער טייוועל. ס'איז ניט קיי־לעכדיג, ניט פּאַלאַשיג, ניט פּיערעקעכדיג, ס'איז גאַרנישט, — א יאָץ. דאָס העלזעל איז ווי א שלעכט צוקייטער האַלב־דויבערדיגער צינאַר, און דער ריח!... אָפּ־געהיטען זאָל מען ווערען. ניט אריין עטלי־כע טראָפּען אין דעם און עס איז שוין איבערפולט. מעכולע.

— מיט דאָס פאַרוועהנעניש, זעהסטו, ווייס איך שוין גאָר ניט וואָס צו טאָ־ן; וויפיעל מאָל איך זאָל עס ניט אַרויסוואַר־פען, קומט עס מיר צוריק אין האַנט אריין, וואו מען זייהט עס ניט, וואַקסט ער אַרויס, אין אַלע וויסטע לעכער געפינסטו עס, און עס לאָזט זיך הערען, מיין ליביג־קער, מען קען עס דערשפּירען פאַר א מייל. נישקשה עסלאָזט זיך הערען. אין יאַרך אַרויסוואַרפען עס וויל איך ניט, עס קען נאָך קאַליע מאַכען די אַנדערע גלאָז.

— אזוינס וויל קיינער אין האַנט ניט האַלטען. וועמען דאָס קומט נאָר צום האַנט, וואַרפט עס אַרויס אין דר'ערד אריין, אָבער עס קומט ווידער, מען קען פון דעם ניט פּטור ווערען . . .

איטשע־מייער האָט זיך ערשט העכסט פאַנאַנדערגעוואָרימט און האָט גענומען רייד'ען און איבערוואַרפען פלעשער איינס מיט'ן קאָפּ אַראָפּ און איינס מיט'ן זייט, עפּעס קלעפּען זיי זיך אַזוי קונציג ביי איהם אין דיי הענט. ער האָט מיר גענו־מען דערצעהלען און אריינשלעפּען מיך אַלץ טיפער אין טיפער אין דעם דאָזיגען וואַלד פון פלעשער.

— האָט קיין פאַראיבעל ניט, רעב איטשע־מייער, — האָב איך א זאָג גע־טען, — עס ווערט שוין ש . . .

מיין איטשע־מייער האָט אָבער אפילו ניט געהערט מיך ריידען. ער איז אַלץ טיפער געקראָכען אין דעם יום מיט פלע־שער און ניט אויפגעהערט צו דערקלערען רען.

— איך וועל קומען אַן אַנדערש מאָל — האָב איך אויסגעשריען מיט אַלע מיינ־נע כחות.

ערשט דאַן האָט זיך רעם איטשע־מייער געכאַפּט, אז איך מיין איהם אָן, האָט זיך צושמייכעלט, מאַכעדיג מיט די הענט:

— יור וועלקאָם, יור וועלקאָם! — קומסט ווען עץ ווילט אין איך וועל עגק ערקלערען, גוד באַי! גוד באַי!

ער האָט געדענקט, אז דאָס דאַנק איך איהם פאַר דער "עקספּלאַנאַציאָנ'ן", וועלכער ער האָט מיר געגעבען.

קוים מיט'ן לעבען בין איך פון דאָר־טען אוועק און נאָך יעצט טאַנצען מיר באַטעלס פאַר די אויגען, רבנו של עולם, וואו נעהמט עס א איד אַזוי פיעל באַ־טעלס?

די גרינגסטע זאַך

וואָס איז די גרינגסטע זאַך זיך צו מאַכען?

נישט וויסענדיג.

וואָס איז די גרינגסטע זאַך צו זאָגן?

יענעם פעהלער.

וואָס איז די גרינגסטע זאַך צו באַ־קומען?

א באַליידיגונג.

וואָס איז די גרינגסטע זאַך צו גע־בען?

א שמייכעל.

וואָס איז די גרינגסטע זאַך אויפ־צוהויבען?

א פראַגע.

וואָס איז די גרינגסטע זאַך צו שפּי־לען?

א שלעכטע ראָלע.

וואָס איז די גרינגסטע זאַך צו טראָ־גען?

א שנאה.

וואָס איז די גרינגסטע זאַך צו מאַכען?

א סקאַנדאַל.

אלבערטא אוניווערזיטעט באַקומט סקאַלער־שיפּ פאַר זשענעוואַ

עדמאָנטאָן, יאַנואַר, 15.

די אוניווערזיטעט פון אלבערטא האָט האָט באַקומען א נייע סקאַלערשיפּ אין ווערט פון 750 דאָלער, וואָס זאָל גענע־בען ווערען צו איהרען א סטודענט, נים אין לעצטען יאָהר, וואָס וועט זיך אַרויס־ציינען אלס דער פאַסעגדסטער צו באַזו־כען די ציטערן זומער שולע פון אַנטער־נאַציאָנאַלער פּאָליטיק אין זשענעוואַ. אין זאָל אלס בעאַבאַכטער אויך ביי־וואוינען די נאַציאָנען ליעג פאַרהאַנדלונגען.

דאָס איז הויינט אַנאַנסירט געוואָרען פון דר. ר. ס. וואַלאַס, וועלכער זאָגט, אז עס איז, מעגליך, די ערשטע און איינציגע סקאַלערשיפּ פון דעם מין אין קאַנאַדע.

איך בין פאַרליבט אין איהר...

אידען איך בין פאַרליבט אין איהר.. פאַרליבט איבער די אויערען...

זאָל מיין ווייבעל הערען און ווייסען דאָס איך קעהר ניט. זי מעג מיך אָפּ־גט'ן, מיך דערשיסען אדער "זי" דער־שיסען, טאָן וואָס זי וויל. איך וויל, אז כל ישראל מיט דער וועלט צוזאַמען, זאָ־לען וויסען ווי שטאַרק היים איך ליעב זי, מיין "געליעבטע". און טאַקע דערפאַר, ווייל זי איז צו גאָט און צו לייטען... קומען קומט זי פון גאָר א געהויבענער משפּחה, בלוט און פליש פון די גרעסטע פון דער וועלט... אמעריקאַנער און פראַנ־צויזישע בלוט רינט אין איהרע אָדערען. עס איז כבוד און עשירות, תורה, סחורה און געפּוצטע שטיוועל, ווי מען זאָגט, שטאַמט פון גאונים... קעלאָג און בריאָן...

הקיצור, אידען, איך בין פאַרליעבט אין איהר אויבער די אויערען — די קע־לאָג טריטי.

אזא מין טריטי איז נאָך אויף דער וועלט ניט געווען. א טריטי צו פאַרמיידער קריעג... וואָלטען דאָך די מיליטאַריסטען און די אימפּעריאַליסטען באַראַדפט זיין ביטער געגען איהר. ניין זענען זיי פונקט אזוי פאַרליעבט אין איהר ווי די פאַסי־פיסטען, ווי די וועלט שלום־מאַכער, ווי די אַנטי־וואַפען מענשען...

אַיי וועט איהר דאָך פרעגען, הא? איז דער תירוץ, אז גאָט וויל, קאָנען פון בעזימער ווערען קאַנאַנען און פו קאַנאַ־נען בעזימער... און דאָס וואָס די טריטי טוט...

די קעלאָג־בריאָן טריטי, למשל, קאָן די קונץ באַווייזען, אז זי קאָן אויפהאַל־טען דעם שלום צווישען צוויי פעלקער בעת זיי פיהרען אָן א מלחמה... איז דאָך א קשיא ווי שטאַרק היים איך ליעב זי, זעהט איהר דאָך...

אַט לאָמיר נעהמען אַלס פּרימער יאַ־פּאַן און כינאַ. איז פאַראַן א מלחמה צווישען די צוויי לענדער?

די מיליטאַריסטען קענען אייך זאָ־גען, אז יאָ, און די שלום־מאַכער קענען אייך זאָגען, אז ניין...

אז אַרמייען ליגען אין טרענטשעס, שיסען מיט מאַשין קאַנאַנען, מיליטעריי־שע לופט־שיפען וואַרפען באָמבעס, ריי־סען אויף די בייכער און דעבער, אז קאָ־נאַנען פאַרברענען שטעדט, פאַרניכטען לעבען און אייגענטום, אַרמייען פאַרנעה־מען פרעמדע טעריטאָריע, איז דאָס מלחמה אדער ניט? ניין זאָגען די שלום־מאַכער. דאָס איז ניט קיין מלחמה, וואָרים דער כינעזישער אמבאַסאַדאָר זיצט אין טאָקיאָ און דער יאַפּאַנעזישער אמבאַסאַדאָר זיצט אין נאַנקינג און מען שמועסט, שפּיעלט, עסט און מען טרינקט צוזאַמען, איז דאָס מלחמה?... אַט די קונץ, אז א מלחמה זאָל קיין מלחמה ניט זיין, אז דער גאָט קען זיין גוט?

איהר געהט פון מקום, טרעפען אייך אַן אידען, מען זאָגט אייך "גוט מאָרגען רבי" מיט מע וויל זאָגען: "צו רפואה אייך". ניסט איהר אַלעמען אָפּ אזוי ווי מיט קאַלטע וואַסער און ענטפערט א "וואָרט ניט! וואָס־זשע הייסט דאָס?

און דער רב האָט געענטפערט:

— וועך איך וואָס געוואוסט, אז מיט דעם ענטפערען אויף א "גוט מאָרגען" מיט א "גוט יאָהר", ווי דער שטייגער איז, איך אַן אידען, מען זאָגט אייך "גוט מאָרגען רבי" מע וויל זאָגען: "צו רפואה אייך". ניסט איהר אַלעמען אָפּ אזוי ווי מיט קאַלטע וואַסער און ענטפערט א "וואָרט ניט! וואָס־זשע הייסט דאָס?

* * *

פאַרוואָס האָבען אַלע כלבים אזוי שנעל פאַרלאָזען "מאָפּסיק'ן" אין זיינע טרויער טעג?

* * *

וויפיעל פלעשלאַך "וואַרימע וואַסער" האָבען די ברידער פון דער קעלצער סיק בענעפיט סאָסייטי אויסגעטרונקען ביי זייער באַנקעט אין קינג עדוואַרד האָטעל?

* * *

מיט וואָס איז דער קעלצער סאָסיי־טי "לייכטער" געוואָרען ווען זיי האָבען גענעבען זייער געוועזענעם וויצע־פּרעזי־דענט א לייכטער?

וועלכע גמרא, און מיט וועלכע תלמידים און תלמידות וועט דער געוועזע־נער גמרא מלמד פון תלמוד תורה עין חיים לערנען אין ווער העער?

* * *

ווען און מיט וועלכער "טריין" זע־נען די געוועזענע "סטאָרס" פון סטעג־דערד טעאַטער אויעקגעפאָהרען פון טאָ־ראָנטאָ? אידען וועלכע זענען שוין לאַנג אין טעאַטער ניט געווען ווילען עס ווי־סען...

דעלעגאַט פון „דלות"

א איד איז געומען פון פּוילען קיין שזענעוועוע און זיך געטראָפען מיט די חברה־לייט פון דער פעלקער ליגע. יעדער האָט זיך פאַרגעשטעלט ווער ער איז און וואָס פאַר א מלוכה ער רעפּרעזענטירט.

— וועמען רעפּרעזענטירט איהר? — האָבען זיי געפרעגט דעם אידען.

— איך רעפּרעזענטיר דעם דלות — האָט דער איד געגענטפערט.

איין דיפּלאָמאַט האָט אָנגעקוקט די מאָפּעס און די דאָזיגע "מלוכה" דעם צווייטען, זיי האָבען געזוכט און ניט גע־פונען.

— הערט מיך אויס, רבותי — האָט דער איד אָנגעהויבען זיין "עקספּאָזע" — איך רעפּרעזענטיר דעם דלות. ווער עס איז דער דלות, ווילט איהר וויסען? דאָס איז די גרעסטע. די שטאַרקסטע מאַכט פון דער איצטיגער צייט. די מאַכט, וואָס האָט באַזיצען די פאַראייניגטע שטאַטען. די מאַכט, וואָס רעגירט היינט אַ־ענ־לאַנד און דיקטירט אין דייטשלאַנד. די מאַכט, וואָס איך רעפּרעזענטיר, האָט איצט אין איהרע הענט אלע מלוכה־קאַ־סעס פון אייראָפּאַ און אַמעריקאַ. אומע־טום הערשט זיין מאַיעסטעט, דער דלות. אַט די גרויס־מאַכט האָב איך דעם כבוד צו רעפּרעזענטירען. דרך ארץ פאַר דעם דלות!

ער קלאָגט

סעמ: — וואָס איז דער מעהר, וואָס נאָר דו באַקלאָגסט זיך און נאָר דו שרייסט אז עס איז ריר שלעכט?

כעניי: — זעהסט דאָך, גוטער ברו־דער, אז איך שלעפּ מיך אַרום גאַנצע נעכט, נעמבע'ן, קריעג איך דערפון א קאָפּ־וועהטאָג. קום איך אהיים, לאָז אויס דעם כעס צו מיין ווייב און שלאָג זי גוט אָן, קריעג איך דערפון א האַרץ־וועהטאָג. איך ווע רברוגז, נעה אין אין א רעסטאָ־ראַן עסען און קריעג דאָרט בויך־וועהטאָג, קען זיין גוט?

דער ווייטער אינטערוויו מיט איטשעמייערין

פון א שמייכלער.

איז וויפיעל דו זאָלסט איהם ניט וואַשען, רייניגען און שייערען, בלייבט ער ווי ער איז, פאַסקודנע און מיט א ריח...

— קוק זיך צו, דו גרויסער שרייבער מיינער, זעהסט אַט דאָס פלאַש, עס איז מיט א בייבעל, דאָס העלזעל זעהט זיך כמעט נאָר ניט אַרויס, סיידען עס הענגט נאָך א לייבעל ווי א טאַג, אויפ'ן קעפּעל איז א אויסטערליש קאַפּעליושעל, אָבער באַמערק ווי דאָס קעפּעל איז קליין, דער־פאַר איז דאָס מויל גרויס און די ברייט פון האַלז, און ען עס אריינגיסען, ברי־דערצו, און עס איז א שרעק, הויפּטזאַך־ליך אלקאָהאָל.

— לויט'ן אויסקוק קענסטו זיך דער־שרעקען, און דו'ס מיינען, אז עס איז גאָט ווייסט וואָס סקען אריינברייגגען א פאַרטשון, אַט דאָ, חכם מיינער, איז דער בלאַף. עס איז בלאַף פון אַנהויב ביז'ן סוף. אויפ'ן קוק קענסטו מיינען, אז מען מעג עס אפילו צום מלכות אין אטאוואַ שיקען, אין אמת'ן אָבער איז עס קיי און שפּיי און עס איז קיין פּוילישע זלאָטע ניט ווערט.

— דאָס איז פון יענע פלעשלאַך, וועל־כע קאַטשען זיך טאָ טאָהער טאָ טאָהין, בוקען זיך און נויגען זיך, כאַפּען דאָס היטעלע אַרונטער פאַר יעדען ערל, אַזוי אז מען ווייסט ניט ווער דאָס איז: א קערטייקער אין פאַרלאַמענט, א סטריט־קלינער, א פּאָליסמאַן, צי גאָר דער "גאָר־בעדזש מען".

— ניט דאָס טויג צו קידוש און ניט צו הבדלה. דאָס הייסט, ניט צו אונז און ניט צו זיי, ביי אונז שטעקט זיך דאָס אויבן־אַן און קען ערגעץ ניט דערגריי־כען, און "דאָרטען", ביי זיי וואָלט ער זיך אפשר יא דערשטופּט, ווייסט מען ניט וואָס דאָס וויל, מען קען עס ניט פאַר־שטעהן.

— אויפ'ן אויסקוק איז דאָס גרוי, וויל איך דערפאַר זיך דערמיט אין גאַנצען ניט פּאַששקען, וויל עס אפילו ניט וואַשען. פריהער האָט מען עס אַרויסגעוואָרפען פון ערגעץ אַנדערש און אריינגעוואָרפען צו מיר, און איך וואַרף עס אַרויס אין יאַרך, עס זאָל געהן אין גלאָז פעקטאָרי עס אי־בערצושמעלצען, אפשר וועט פון דעם עפּעס אַרויסקומען.

— טפּי זאָל עס ווערען!

— זעהסט, גרויסער קנאַפּער מיינער, אַט דאָס פלעשעל, ס'איז שוואַרץ, מען קען אין דעם ניט אריינקוקען, שמעציג איז עס ווי דער טייוועל. ס'איז ניט קיי־לעכדיג, ניט פּאַלאַשיג, ניט פּיערעקעכדיג, ס'איז גאַרנישט, — א יאָץ. דאָס העלזעל איז ווי א שלעכט צוקייטער האַלב־דויבערדיגער צינאַר, און דער ריח!... אָפּ־געהיטען זאָל מען ווערען. ניט אריין עטלי־כע טראָפּען אין דעם און עס איז שוין איבערפולט.

— מיט דאָס פאַרוועהנעניש, זעהסטו, ווייס איך שוין גאָר ניט וואָס צו טאָ־ן; וויפיעל מאָל איך זאָל עס ניט אַרויסוואַר־פען, קומט עס מיר צוריק אין האַנט אריין, וואו מען זייהט עס ניט, וואַקסט ער אַרויס, אין אַלע וויסטע לעכער געפינסטו עס, און עס לאָזט זיך הערען, מיין ליביג־קער, מען קען עס דערשפּירען פאַר א מייל. נישקשה עסלאָזט זיך הערען. אין יאַרך אַרויסוואַרפען עס וויל איך ניט, עס קען נאָך קאַליע מאַכען די אַנדערע גלאָז.

— אזוינס וויל קיינער אין האַנט ניט האַלטען. וועמען דאָס קומט נאָר צום האַנט, וואַרפט עס אַרויס אין דר'ערד אריין, אָבער עס קומט ווידער, מען קען פון דעם ניט פּטור ווערען . . .

איטשע־מייער האָט זיך ערשט העכסט פאַנאַנדערגעוואָרימט און האָט גענומען רייד'ען און איבערוואַרפען פלעשער איינס מיט'ן קאָפּ אַראָפּ און איינס מיט'ן זייט, עפּעס קלעפּען זיי זיך אַזוי קונציג ביי איהם אין די הענט. ער האָט מיר גענו־מען דערצעהלען און אריינשלעפּען מיך אַלץ טיפער אין טיפער אין דעם דאָזיגען וואַלד פון פלעשער.

— האָט קיין פאַראיבעל ניט, רעב איטשע־מייער, — האָב איך א זאָג גע־טען, — עס ווערט שוין ש . . .

מיין איטשע־מייער האָט אָבער אפילו ניט געהערט מיך ריידען. ער איז אַלץ טיפער געקראָכען אין דעם יום מיט פלע־שער און ניט אויפגעהערט צו דערקלערען רען.

— איך וועל קומען אַן אַנדערש מאָל — האָב איך אויסגעשריען מיט אַלע מיינ־נע כחות.

ערשט דאַן האָט זיך רעם איטשע־מייער געכאַפּט, אז איך מיין איהם אָן, האָט זיך צושמייכעלט, מאַכעדיג מיט די הענט:

— יור וועלקאָם, יור וועלקאָם! — קומסט ווען עץ ווילט אין איך וועל עגק ערקלערען, גוד באַי! גוד באַי!

ער האָט געדענקט, אז דאָס דאַנק איך איהם פאַר דער "עקספּלאַנאַציאָנ'ן", וועלכער ער האָט מיר געגעבען.

קוים מיט'ן לעבען בין איך פון דאָר־טען אוועק און נאָך יעצט טאַנצען מיר באַטעלס פאַר די אויגען, רבנו של עולם, וואו נעהמט עס א איד אַזוי פיעל באַ־טעלס?

א חכם א רב איז א קליין שטעדטעל

אין א קאַלטען פראַסטיגען ווינטער־דיגען פרהמאָרגען געהט דער רב פון שטעדטעל פון מקום. באַגעגענען איהם אידען און, ווי דער שטייגער איז, גיט מען אַפּ דעם רב א ברייטען:

— גוט מאָרגען, רבי־לעבען!

נאָר דער רב מאַכט זיך כלא ידע, ענטפערט קיינעם ניט און געהט זיך ווייי־טער זיין וועג. האָט זיך גענומען קאַכען אין שטעדטעל.

און אויפגעקאָכט אידען זענען ניט איך א סוף, א ברעג. וואָלט איך געווים געגענטפערט. ווייס איך דאָך אָבער, אז מיינע אידעלאַך, געזונט און שטאַרק זאָ־לען זיי זיין, וועלען זיך דאָך ניט באַנו־נען מיט מיין ענטפער, און מען וועט בעסער ניט געענטפערט.

יאָהרען ברענגען מאָגען פאַרשטאָפונג

מאָגען פאַרשטאָפונג גרייפט אָן אם מעהרסטען מענשען פון מיטעלען עלטער, און וואָס מ'ווערט עלטער, ווערט די קראַנקהייט ערנסטער. דאָס קומט דערפון וואָס אין על־טערע יאָהרען באַוועגט מען זיך ווייניגער. ווען מאָגען־פאַרשטאָפונג ווערט פאַרנאַכלעסיגט אנטוויקעלט זיך עס אין א כראָנישע מאָגען קראַנקהייט, וועלכע פיהרט צו פיעלע אַנדערע קראַנהייטען.

עקס־לאַקס

(אין ענגליש EX-L